

บทที่ 1

บทนำ

เรามีปัญหาข้อใจอยู่อย่างหนึ่ง เรากับมาเลย์นี่มันข้ามแม่น้ำกันไม่กี่วาไม่ใช่เหวอ แล้วพันธุ์ไหนล่ะ (แบบไหน) มาเลย์ไฟไม่กินโรงเรียน มาเลย์ใส (ทำไม) ไม่ต้องวางระเบิด มาเลย์ใสไม่ต้องยิง มันพันธุ์ไหนกับซีกเรา (ฝั่งไทย) นี่พันธุ์ไหน เหตุผลว่าตรงไหน ... มาเลย์เค้าก็คน เรายังก็คน เค้าก็มีนายกละ เรายังมีนายกละ เค้าก็มีทหาร เรายังมีทหาร มีตำรวจเหมือนกันหมด ใสเค้าเจียบล่ะ ใสได้เรายิงกันทุกวัน ตายกันทุกวันเหตุผลมันพันธุ์ไหน¹

คำกล่าวข้างต้นเป็นเสียงสะท้อนจากส่วนลึกของหัวใจของพระสงฆ์องค์หนึ่งขณะที่พูดคุยกับเพื่อนสนิทต่างวัยชาวไทยเชื้อสายมลายูและนักศึกษา ณ ศาลาวัดแห่งหนึ่งในอำเภอตากใบ ชี้ให้เห็นถึงความรู้สึกนึกถึงของผู้คนที่อาศัยอยู่บริเวณเส้นขอบเขตประเทศไทยเมื่อเพ่งมองไปทางฝั่งมาเลเซีย ขอบเขตพรมแดนที่ขวางกั้นเพียงแค่น้ำข้ามได้สร้างความแตกต่างให้กับผู้ที่ใช้ชีวิตอยู่บนผืนดินสองฝั่งประเทศได้มากมายเหลือเกิน

คำกล่าวข้างต้นสอดคล้องกับเป้าหมายของการศึกษาวิจัยครั้งนี้อย่างยิ่ง เนื่องจากการศึกษานี้ต้องการที่จะทำความเข้าใจการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมของชาวไทยเชื้อสายมลายูในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ของไทย แต่เพื่อให้เห็นภาพพฤติกรรมสื่อสารดังกล่าวได้ชัดเจนมากขึ้นจึงเลือกศึกษาเปรียบเทียบกับชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยในพื้นที่ชายแดนตอนเหนือของประเทศมาเลเซีย ด้วยมุ่งหวังให้ความแตกต่างที่เกิดขึ้นจากการศึกษากลุ่มชาติพันธุ์สองกลุ่มสะท้อนภาพที่กระจ่างชัดเจนในการทำความเข้าใจการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมได้ดียิ่งขึ้น

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

1. หากย้อนดูประวัติศาสตร์ของพื้นที่ชายแดนภาคใต้ของประเทศไทยและพื้นที่ทางตอนเหนือของประเทศมาเลเซียจะพบว่า พื้นที่ดังกล่าวมีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องทั้งในด้านศาสนา วัฒนธรรม และการเมืองการปกครอง จากวิถีชีวิตในอดีตมีความยึดมั่นในความเชื่อเกี่ยวกับภูตผีวิญญาณ ได้ปรับเปลี่ยนมาสู่การเข้ารับนับถือศาสนาอิสลาม-พราหมณ์ ศาสนาพุทธ

¹สัมภาษณ์ หลวงพ่อธรรม, 11 กันยายน 2549.

และท้ายที่สุดเข้าสู่การรับนับถือศาสนาอิสลาม จากอาณาจักรมลายูปัตตานีในอดีตมาสู่การเป็นส่วนหนึ่งของอาณาจักรสยาม² แม้ว่าการเซ็นสัญญาอังกฤษ-สยามในปี ค.ศ. 1909 จะทำให้สามารถกำหนดขอบเขตพรมแดนแห่งรัฐระหว่างประเทศไทยกับมาเลเซียได้อย่างชัดเจน แต่ในเรื่องชาติพันธุ์และศาสนาของผู้คนที่อาศัยอยู่บริเวณแนวตะเข็บชายแดนดังกล่าวมิได้เป็นเช่นนั้น กลุ่มชนเชื้อสายมลายูนับถือศาสนาอิสลามจำนวนมากที่อาศัยอยู่ในพื้นที่จังหวัดปัตตานี ยะลารนาริวาส สตูลและสงขลาบางส่วนแม้จะเป็นชนส่วนใหญ่ในพื้นที่ดังกล่าวได้กลายเป็นชนส่วนน้อยของสังคมไทย ในขณะที่เดียวกันกลุ่มชนเชื้อสายไทยที่อาศัยอยู่ในรัฐกลันตัน เคดาห์ และเปอรลิสของประเทศมาเลเซียซึ่งยังดำรงรักษาวัฒนธรรมไทย พุทธศาสนาไทย และนับถือศาสนาพุทธก็ได้กลายเป็นชนส่วนน้อยของสังคมมาเลเซียไปโดยปริยาย สิ่งที่เกิดขึ้นก็คือ ชนทั้งสองกลุ่มใช้ชีวิตอยู่ในประเทศที่คนส่วนใหญ่มีวัฒนธรรมและศาสนาแตกต่างจากตน ขณะเดียวกันก็มีวัฒนธรรมและศาสนาดล้ายคลึงกับชนส่วนใหญ่ของอีกฝั่งประเทศหนึ่ง การเหลื่อมล้ำกันระหว่างพรมแดนแห่งรัฐกับการดำรงอยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์เช่นนี้ เป็นสิ่งที่ทำให้พื้นที่ดังกล่าวมีความน่าสนใจเป็นอย่างมาก ดังที่ Alexander Horstmann เปรียบเทียบแนวตะเข็บชายแดนระหว่างประเทศโดยเฉพาะในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ว่าเป็นเสมือนห้องทดลองสำคัญที่ใช้ศึกษาความเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมและวัฒนธรรม³

2. จากการสำรวจวรรณกรรมที่ศึกษาเกี่ยวกับกลุ่มชนทั้งสองกลุ่มพบว่า การศึกษาส่วนใหญ่เป็นการศึกษาเฉพาะกลุ่มชนใดกลุ่มชนหนึ่งเท่านั้น หรือหากมีการศึกษาในเชิงเปรียบเทียบก็มักเป็นการเปรียบเทียบกันระหว่างกลุ่มชนในประเทศเดียวกัน เช่น การศึกษาของ Kanniga Sachakul⁴ ที่ศึกษาเปรียบเทียบการผสมกลมกลืนชาวจีนและชาวมุสลิมในประเทศไทย

²พริยศ ราธิมมูลา, “พัฒนาการประวัติศาสตร์ราชอาณาจักรมลายูปัตตานีตั้งแต่ ค.ศ. 1350-1909 และการเข้ามาของศาสนาอิสลามในภูมิภาคปัตตานี,” (เอกสารคำสอนวิชาสัมมนาการเมืองการปกครองจังหวัดชายแดนภาคใต้ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, 2543).

³Alexander Horstmann, “Incorporation and Resistance: Borderlands, Transnational Communities and Social Change in Southeast Asia,” <<http://www.transcomm.ox.ac.uk/working%20papers/WPTC-02-04%20Horstmann.pdf>>, May 2007.

⁴Kanniga Sachakul, “Education as a Means for National Integration: Historical and Comparative study of Chinese and Muslim Assimilation in Thailand,” (Ph.D. Dissertation, The University of Michigan, 1984).

การศึกษาของ Robert L. Winzeler ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างชาวมลายูเชื้อสายจีนและชาวมลายูเชื้อสายไทยกับชาวมลายูเชื้อสายมลายูในประเทศมาเลเซีย⁵ มีงานวิจัยเพียงชิ้นเดียวที่เป็นการศึกษาเปรียบเทียบชาวไทยเชื้อสายมลายูกับชาวมลายูเชื้อสายไทย คือ งานวิจัยของสุริยะ สะนิวา เรื่องผู้แทนทางการเมืองของชนกลุ่มน้อย : ศึกษากรณีชาวมุสลิมเชื้อสายมลายูในจังหวัดชายแดนใต้ประเทศไทยและชาวพุทธเชื้อสายไทยในรัฐชายแดนเหนือประเทศมาเลเซีย⁶ แต่เนื้อหาของงานวิจัยดังกล่าวเป็นการศึกษาที่มุ่งมองประเด็นที่เกี่ยวกับการแสดงออกทางด้านการเมืองของผู้แทนการเมืองของชนทั้งสองกลุ่มเป็นสำคัญ ทั้งนี้ยังไม่พบการศึกษาที่เปรียบเทียบกลุ่มชนทั้งสองกลุ่มในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารและวัฒนธรรมโดยตรง

3. พื้นที่ชายแดนภาคใต้ของประเทศไทยมีความขัดแย้งเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะระหว่างชาวไทยเชื้อสายมลายูกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ ความขัดแย้งดังกล่าวมีทั้งการแสดงออกถึงการต่อต้านอย่างสงบ⁷ และการแสดงออกถึงการต่อต้านอย่างรุนแรง⁸ จากสถิติเหตุการณ์ความรุนแรงในพื้นที่ภาคใต้ในช่วง 10 ปีก่อนปี พ.ศ. 2544 พบว่ามีเหตุการณ์ความรุนแรงที่เกี่ยวข้องกับการแบ่งแยกดินแดนเพียงไม่กี่เหตุการณ์เท่านั้น แต่นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544 เป็นต้นมา มีการเกิดเหตุการณ์รุนแรง

⁵Robert L. Winzeler, *Ethnic Relations in Kelantan: A Study of the Chinese and Thai as Ethnic minorities in a Malay State* (Singapore: Oxford University Press, 1985).

⁶สุริยะ สะนิวา, “ผู้แทนทางการเมืองของชนกลุ่มน้อย: ศึกษากรณีชาวมุสลิมเชื้อสายมลายูในจังหวัดชายแดนใต้ประเทศไทยและชาวพุทธเชื้อสายไทยในรัฐชายแดนเหนือประเทศมาเลเซีย,” *มุสลิมนิวส์* 12 (15 กรกฎาคม-14 สิงหาคม 2550):26-30.

⁷เช่น การเสนอคำขอ 7 ข้อของ ฮัจยีสุหลง บิน อับดุลกาเดร์ เมื่อวันที่ 3 เมษายน พ.ศ. 2490, กรณีการเลือกตั้งในปี พ.ศ. 2480 ที่ชาว ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส เลือกผู้แทนทั้งหมดเป็นชาวไทยเชื้อสายมลายูเข้ารัฐสภาไทย, การคว่ำบาตรการเลือกตั้งในปี พ.ศ. 2486 ทำให้ไม่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากปัตตานี ยะลา และนราธิวาสที่เป็นชาวไทยเชื้อสายมลายูเข้าสภาเลย

⁸อาทิ เหตุการณ์จลาจลที่ดุซงญอ จังหวัดนราธิวาสในวันที่ 26-27 เมษายน พ.ศ. 2491, การปะทะกันอย่างรุนแรงที่มัสยิดกรือเซะเมื่อ วันที่ 28 เมษายน 2547 และการประท้วงที่ อ.ตากใบ จังหวัดนราธิวาส เมื่อวันที่ 25 ตุลาคม 2547 เป็นต้น.

มากขึ้นเรื่อย ๆ ทั้งความถี่และความรุนแรงของเหตุการณ์⁹ โดยเฉพาะในปี พ.ศ. 2547 มีการปะทะกันอย่างรุนแรงที่มีสยิดกรือเซะทำให้มีผู้เสียชีวิต 32 คน หลังจากนั้นก็เกิดกรณีการชุมนุมที่อำเภอตากใบจนนำไปสู่การสูญเสียชีวิตของผู้ชุมนุม 81 คน¹⁰ ส่วนในพื้นที่ชายแดนตอนเหนือของประเทศมาเลเซียกลับไม่พบเหตุการณ์การแสดงออกซึ่งความขัดแย้งและความรุนแรง โดยเฉพาะระหว่างชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยกับชาวมาเลเซียเชื้อสายมลายู ดังนั้น แม้กลุ่มชนทั้งสองกลุ่มจะเป็นชนส่วนน้อยของสังคมเหมือนกัน แต่ทั้งสองกลุ่มก็ใช้ชีวิตอยู่ภายใต้บริบทที่แตกต่างกันอย่างชัดเจน กล่าวคือ ขณะที่กลุ่มหนึ่งใช้ชีวิตอยู่ในสภาพสังคมที่มีการแสดงออกซึ่งความขัดแย้งอย่างรุนแรง แต่ชนอีกกลุ่มใช้ชีวิตอยู่ด้วยความสงบ สิ่งนี้ทำให้การศึกษาเปรียบเทียบการพฤติกรรมการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมของชนทั้งสองกลุ่มเป็นที่น่าสนใจและควรค่าในการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง ผู้ศึกษาเชื่อว่าบริบทที่ต่างกันดังกล่าวจะนำไปสู่มุมมองที่ชัดเจนและลึกซึ้งมากขึ้นในการศึกษาและทำความเข้าใจพฤติกรรมการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมของกลุ่มชนทั้งสองกลุ่มที่มีต่อชนกลุ่มอื่นซึ่งเป็นส่วนใหญ่ในสังคม ทั้งยังเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการแสวงหาทฤษฎีที่จะสามารถอธิบายพฤติกรรมการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมในบริบทที่มีความแตกต่างกันในหลายด้านเช่นนี้

4. เนื่องจากเหตุการณ์ความขัดแย้งและความรุนแรงที่เกิดขึ้นในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทยเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่กลับไม่พบปรากฏการณ์ลักษณะดังกล่าวในประเทศมาเลเซีย ทำให้มีการศึกษาและทำความเข้าใจปรากฏการณ์ดังกล่าวจากนักวิชาการของไทยเพื่อค้นหาทั้งสาเหตุและแนวทางแก้ไขปัญหามาอย่างต่อเนื่อง อาทิการศึกษาของสุรินทร์ พิศสุวรรณ ค้นพบว่าระดับของความรุนแรงในช่วงเวลาต่าง ๆ ขึ้นอยู่กับความพยายามของรัฐบาลที่จะประสมประสาน ผสมกลมกลืน และแทรกแซงในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับศาสนาของชาวมาเลย์มุสลิม ยิ่งรัฐบาลพยายามที่จะครอบงำมากขึ้นเท่าใด ความรู้สึกแปลกแยกของชาวมาเลย์มุสลิมที่มีต่อรัฐบาลก็ยิ่งมากขึ้นเท่านั้น¹¹ ข้อค้นพบจากการศึกษาของ สุรินทร์ พิศสุวรรณ ทำให้ทราบถึงสาเหตุหนึ่งของปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ ในขณะที่การศึกษาของสุรพงษ์ โสธนะเสถียร

⁹Aurel Croissant, "Unrest in South Thailand: Contours, Causes, and Consequences Since 2001," Strategic Insights Volume IV Issue 2, <<http://www.nova.edu/sss/QR/QR2-4/pandit.html>>, February 2005

¹⁰จรัญ มะลูลีม, "ไทยกับ OIC," มติชนรายสัปดาห์ 25 (24 มิถุนายน 2548):25-26.

¹¹Surin Pitsuwan, Islam and Malay Nationalism: A Case Study of the Malay-Muslim of Southern Thailand (Bangkok: Thai Khadi Research Institute Thammasat University, 1985).

ค้นพบทางออกทางหนึ่งของปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ โดยชี้ให้เห็นว่า คุณลักษณะทางสังคมของชาวไทยมุสลิม หากเกี่ยวข้องกับหลักการทางศาสนาแล้วจะมีความโน้มเอียงไปทางอนุรักษนิยมและมีความเคร่งครัดเป็นอย่างมาก แต่หากไม่เกี่ยวข้องกับหลักการทางศาสนาแล้วชาวไทยมุสลิมจะมีการปรับตัวเพื่อรับนวัตกรรมใหม่ ๆ ได้ ทั้งนี้ต้องไม่กระทบกระเทือนต่อศาสนาอิสลาม¹² จะเห็นได้ว่าแม้นโยบายบางอย่างของรัฐบาลจะส่งผลกระทบต่อวัฒนธรรมและศาสนาของชาวไทยเชื้อสายมลายูในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ แต่หากมีวิธีการสื่อสารที่เหมาะสมก็จะทำให้ชาวไทยเชื้อสายมลายูแสดงการยอมรับได้ ดังนั้น การศึกษาและทำความเข้าใจพฤติกรรม การสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมของชาวไทยเชื้อสายมลายูโดยการเปรียบเทียบกับชาวมลายูเชื้อสายไทยในประเทศมาเลเซียจะนำไปสู่ข้อค้นพบสำคัญที่สามารถนำไปใช้เป็นปัจจัยหนึ่งในการกำหนดแนวทางการสื่อสารและนโยบายที่เหมาะสมกับชาวไทยเชื้อสายมลายูในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ อันจะนำไปสู่การแก้ไขหรืออย่างน้อยก็บรรเทาปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในพื้นที่อย่างยั่งยืนและสันติ

ปัญหานาวิชัย

1. ชาวไทยเชื้อสายมลายูและชาวมลายูเชื้อสายไทยถือเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีวัฒนธรรมของตนเองแตกต่างจากชนกลุ่มอื่นในประเทศของตนค่อนข้างชัดเจน การทำความเข้าใจกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มใดกลุ่มหนึ่งโดยเฉพาะในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารและวัฒนธรรมจะเกิดขึ้นได้ยากหากหากผู้ศึกษาไม่มีความเข้าใจปัจจัยแวดล้อมที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ที่จะทำการศึกษา ดังนั้น การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จึงต้องเริ่มต้นจากคำถามที่ว่าชาวไทยเชื้อสายมลายูและชาวมลายูเชื้อสายไทยมี ประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์ สภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรม สังคม และจิตวิทยาอย่างไร เพื่อจะนำข้อมูลที่ได้เป็นแนวทางประกอบการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาต่อไป

2. ปัจจุบันสังคมรับรู้เรื่องราวของชาวไทยเชื้อสายมลายูส่วนใหญ่จากการนำเสนอข่าวความไม่สงบที่เกิดขึ้นในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย ขณะเดียวกันก็มีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับชาวไทยเชื้อสายมลายูในพื้นที่ชายแดนภาคใต้อย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตามยังไม่มีพบว่ามีการศึกษาที่อธิบายให้เห็นถึงพฤติกรรม การสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมและปัจจัยที่มีอิทธิพล

¹²สุรพงษ์ โสภนะเสถียร, “คุณลักษณะทางสังคมของชาวไทยมุสลิมและการตอบสนองต่อรัฐบาล,” (รายงานการวิจัย: ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้, 2531), น. 71.

ต่อพฤติกรรมการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมของชาวไทยเชื้อสายมลายูในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ แม้ว่าเรื่องของการสื่อสารถือเป็นปัจจัยแรกที่จะสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างชาวไทยเชื้อสายมลายูและผู้ที่ไม่ใช่ชาวไทยเชื้อสายมลายู โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อมีเหตุการณ์ไม่สงบเกิดขึ้นในพื้นที่ ความเข้าใจพฤติกรรมการสื่อสารของชาวไทยเชื้อสายมลายูที่แท้จริงก็ยิ่งทวีความสำคัญมากขึ้น หากมีการศึกษาที่สามารถอธิบายพฤติกรรมการสื่อสารของชาวไทยเชื้อสายมลายูจะทำให้ผู้ที่ต้องเข้าไปติดต่อสื่อสารกับชาวไทยเชื้อสายมลายูสามารถใช้วิธีการติดต่อสื่อสารที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ดังนั้น ปัญหาสำคัญที่ผู้ศึกษาต้องการค้นหาคำตอบจากการศึกษาครั้งนี้คือ พฤติกรรมการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมของชาวไทยเชื้อสายมลายูเป็นเช่นไร และอะไรคือปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการสื่อสารดังกล่าว

3. จากการสำรวจวรรณกรรมพบว่าการศึกษเกี่ยวกับชาวไทยเชื้อสายมลายูส่วนใหญ่เป็นการศึกษาเฉพาะกลุ่ม มีเพียงส่วนน้อยที่เป็นการศึกษาในลักษณะเปรียบเทียบกับชนกลุ่มอื่น ดังนั้น การศึกษาในลักษณะเปรียบเทียบโดยเฉพาะกับกลุ่มชนที่มีลักษณะบางอย่างคล้ายกัน เช่น การเป็นกลุ่มชนส่วนน้อยในสังคมเหมือนกันน่าจะขยายมุมมองในการทำความเข้าใจพฤติกรรมการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมของชาวไทยเชื้อสายมลายูได้กระจ่างชัดเจนมากขึ้น และกลุ่มชนที่เหมาะสมที่สุดกลุ่มชนหนึ่งในการทำการศึกษเปรียบเทียบกับชาวไทยเชื้อสายมลายูก็คือ ชาวมาเลเซียเชื้อสายไทย เนื่องจากต่างฝ่ายต่างเป็นชนส่วนน้อยของประเทศเหมือนกัน แต่กลับมีความแตกต่างกันตรงที่ชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยอยู่ในสังคมที่ค่อนข้างสงบสุข แต่ชาวไทยเชื้อสายมลายูอยู่ในสังคมที่เต็มไปด้วยความรุนแรง ดังนั้น การศึกษาครั้งนี้ยังได้มีความมุ่งหมายที่จะหาคำตอบว่าชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยที่อยู่ในประเทศมาเลเซียมีพฤติกรรมการสื่อสารเช่นไร และอะไรคือปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการสื่อสารดังกล่าว

4. จากความมุ่งหมายในการศึกษาที่กล่าวมาทั้งหมดเพื่อที่จะแสดงภาพเปรียบเทียบที่ให้ความกระจ่างว่า เมื่อนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาสองกลุ่มชนในสองประเทศมาเปรียบเทียบกัน แล้วพฤติกรรมการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมของชนสองกลุ่มมีความเหมือนและความแตกต่างหรือไม่อย่างไร และเหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงได้กำหนดวัตถุประสงค์ในการศึกษาดังนี้

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาและทำความเข้าใจประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์ สภาพแวดล้อมทางสังคม วัฒนธรรม และจิตวิทยาของชาวไทยเชื้อสายมลายูและชาวมลายูเชื้อสายไทย
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมของชาวไทยเชื้อสายมลายูที่มีต่อชาวไทยเชื้อสายไทยในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ของไทย
3. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมของชาวมลายูเชื้อสายไทยที่มีต่อชาวมลายูเชื้อสายมลายูในรัฐกลันตันประเทศมาเลเซีย
4. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการสื่อสารและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมของชาวไทยเชื้อสายมลายูกับชาวมลายูเชื้อสายไทย

นิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้อง

การสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม (Intercultural communication) หมายถึง กระบวนการในติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลหรือระหว่างกลุ่มคนที่มีวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ซึ่งได้แก่ การติดต่อสื่อสารระหว่างชาวไทยเชื้อสายมลายูกับชาวไทยเชื้อสายไทยในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ของประเทศไทยและการติดต่อสื่อสารระหว่างชาวมลายูเชื้อสายไทยกับชาวมลายูเชื้อสายมลายูในรัฐกลันตันประเทศมาเลเซีย

การสื่อสารข้ามวัฒนธรรม (Cross-cultural Communication) หมายถึง การเปรียบเทียบพฤติกรรมการสื่อสารของบุคคลที่มีวัฒนธรรมแตกต่างกัน ซึ่งได้แก่ การเปรียบเทียบพฤติกรรมการสื่อสารของชาวไทยเชื้อสายมลายูในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ของประเทศไทยกับพฤติกรรมการสื่อสารของชาวมลายูเชื้อสายไทยในรัฐกลันตันประเทศมาเลเซีย

ชาวไทยเชื้อสายมลายู หมายถึง บุคคลที่มีสัญชาติไทย นับถือศาสนาอิสลามโดยกำเนิด มีชาติพันธุ์มลายู ใช้ภาษามลายูในชีวิตประจำวันหรือเป็นภาษาแม่ และอาศัยอยู่ในพื้นที่จังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส และสงขลาบางส่วน

ชาวไทยเชื้อสายไทย หมายถึง บุคคลที่มีสัญชาติไทย นับถือศาสนาพุทธ มีชาติพันธุ์ไทย ใช้ภาษาไทยกลางหรือภาษาไทยถิ่นตากใบในชีวิตประจำวันหรือเป็นภาษาแม่

ชาวมลายูเชื้อสายไทย หมายถึง บุคคลที่มีสัญชาติมาเลเซีย นับถือศาสนาพุทธโดยกำเนิด มีชาติพันธุ์ไทย ใช้ภาษาไทยกลางหรือภาษาไทยถิ่นตมบัต-ตากใบในชีวิตประจำวันหรือเป็นภาษาแม่ และอาศัยอยู่ในประเทศมาเลเซีย

ชาวมลายูเชื้อสายมลายู หมายถึง บุคคลที่มีสัญชาติมาเลเซีย นับถือศาสนาอิสลามโดยกำเนิด มีชาติพันธุ์มลายู ใช้ภาษามลายูกลางหรือมลายูถิ่นกลันตันในชีวิตประจำวันหรือเป็นภาษาแม่ และอาศัยอยู่ในประเทศมาเลเซีย

พฤติกรรมการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม หมายถึง การแสดงออกซึ่งลักษณะการติดต่อสื่อสารทั้งที่เป็นวัจนภาษาและอวัจนภาษาระหว่างสมาชิกของกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่งที่มีต่อสมาชิกของอีกกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่ง ได้แก่ การแสดงออกซึ่งลักษณะการสื่อสารระหว่างชาวไทยเชื้อสายมลายูกับชาวไทยเชื้อสายไทยในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย และการแสดงออกซึ่งลักษณะการติดต่อสื่อสารระหว่างชาวมลายูเชื้อสายไทยกับชาวมลายูเชื้อสายมลายูในรัฐกลันตันประเทศมาเลเซีย

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม หมายถึง ปัจจัยที่มีความเกี่ยวข้องและส่งผลกระทบต่อการแสดงออกซึ่งลักษณะการติดต่อสื่อสารของสมาชิกของกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่งที่มีต่อสมาชิกของอีกกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่ง ได้แก่ ปัจจัยที่มีความเกี่ยวข้องและส่งผลกระทบต่อการแสดงออกซึ่งลักษณะการติดต่อสื่อสารระหว่างชาวไทยเชื้อสายมลายูกับชาวไทยเชื้อสายไทย และปัจจัยที่มีความเกี่ยวข้องและส่งผลกระทบต่อการแสดงออกซึ่งลักษณะการติดต่อสื่อสารระหว่างชาวมลายูเชื้อสายไทยและชาวมลายูเชื้อสายมลายู

ความโน้มเอียงทางการสื่อสารทางวัฒนธรรม หมายถึง ทางเลือกที่สมาชิกของกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่งเลือกใช้เมื่อต้องทำการติดต่อสื่อสารกับสมาชิกของอีกกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่ง ได้แก่ ทางเลือกที่ชาวไทยเชื้อสายมลายูใช้เมื่อต้องทำการติดต่อสื่อสารกับชาวไทยเชื้อสายไทย หรือทางเลือกที่ชาวมลายูมุสลิมใช้เมื่อต้องทำการติดต่อสื่อสารกับชาวมลายูเชื้อสายมลายู

ผลที่ต้องการจากการสื่อสาร หมายถึง สิ่งที่สมาชิกของกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่งต้องการเมื่อทำการสื่อสารกับสมาชิกของกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ได้แก่ 1. การแยกตัวออกจากกัน 2. การปรับตัวเข้าหากัน 3. การผสมกลมกลืนเข้ากับชนกลุ่มอื่น และ 4. การผสมกลมกลืนชนกลุ่มอื่นเข้ากับชนกลุ่มตน

การแยกตัวออกจากกัน หมายถึง พฤติกรรมการสื่อสารของสมาชิกของกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่ง ที่แสดงออกโดยมีเป้าหมายเพื่อแยกตัวออกจากการสื่อสารกับสมาชิกของอีกกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่ง

การปรับตัวเข้าหากัน หมายถึง พฤติกรรมการสื่อสารของสมาชิกของกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่ง ที่แสดงออกโดยมีเป้าหมายเพื่อปรับพฤติกรรมของตนให้เข้ากันกับพฤติกรรมการสื่อสารของสมาชิกของกลุ่มชาติพันธุ์อีกกลุ่มหนึ่ง

การผสมกลมกลืนเข้ากับชนกลุ่มอื่น หมายถึง พฤติกรรมการสื่อสารของสมาชิกของกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่งที่แสดงออกโดยมีเป้าหมายเพื่อร่วมเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์อีกกลุ่มหนึ่ง

การผสมกลมกลืนชนกลุ่มอื่นเข้ากับชนกลุ่มตน หมายถึง พฤติกรรมการสื่อสารของสมาชิกของกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่งที่แสดงออกโดยมีเป้าหมายเพื่อให้สมาชิกของกลุ่มชาติพันธุ์อื่น เข้ามาร่วมเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ตน

แนวทางในการสื่อสาร หมายถึง ลักษณะการแสดงพฤติกรรมการสื่อสารที่สมาชิกของกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่งใช้เมื่อทำการติดต่อสื่อสารกับสมาชิกของกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ได้แก่ 1. การสื่อสารที่ไม่แสดงออกให้เห็นชัดเจน 2. การสื่อสารที่แสดงออกให้เห็นชัดเจน และ 3. การสื่อสารที่แสดงออกให้เห็นชัดเจนเป็นอย่างมาก

การสื่อสารที่ไม่แสดงให้เห็นอย่างชัดเจน หมายถึง แนวทางการสื่อสารของสมาชิกของกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่งที่มีลักษณะที่ไม่เปิดเผยให้สมาชิกของกลุ่มชาติพันธุ์อื่นรับรู้เมื่อกระทำการติดต่อสื่อสารกัน

การสื่อสารที่การแสดงออกให้เห็นชัดเจน หมายถึง แนวทางการสื่อสารของสมาชิกของกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่งซึ่งมีลักษณะเปิดเผยให้สมาชิกของกลุ่มชาติพันธุ์อื่นรับรู้เมื่อกระทำการติดต่อสื่อสารกัน

การสื่อสารที่แสดงออกให้เห็นชัดเจนเป็นอย่างมาก หมายถึง แนวทางการสื่อสารของสมาชิกของกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่งที่มีลักษณะตั้งใจเปิดเผยให้สมาชิกของกลุ่มชาติพันธุ์อื่นรับรู้อย่างชัดเจนเป็นอย่างมากจนในบางครั้งมีลักษณะก้าวร้าวเมื่อกระทำการติดต่อสื่อสารกัน

บริบทรอบข้าง หมายถึง ปัจจัยแวดล้อมรอบข้างที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการสื่อสารระหว่างสมาชิกของกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่งที่มีต่อสมาชิกของอีกกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่งเมื่อกระทำการติดต่อสื่อสารกัน

คู่สื่อสาร หมายถึง สมาชิกของกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่งที่กระทำการติดต่อสื่อสารกับชาวไทยเชื้อสายมลายูและชาวมลายูเชื้อสายไทย ซึ่งในที่นี้ได้แก่ ชาวไทยเชื้อสายไทย และชาวมลายูเชื้อสายมลายู

ผู้สื่อสาร หมายถึง สมาชิกของกลุ่มชาติพันธุ์ที่ผู้ศึกษาทำการศึกษารั้งนี้ ได้แก่ ชาวไทยเชื้อสายมลายู และชาวมลายูเชื้อสายไทย

ความสัมพันธ์ที่มีต่อกัน หมายถึง ความรู้สึกที่มีต่อกันของสมาชิกกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่งที่มีต่อสมาชิกของอีกกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่ง ซึ่งความรู้สึกดังกล่าวจะเข้ามาเกี่ยวข้องเมื่อสมาชิกของกลุ่มชาติพันธุ์ทั้งสองกลุ่มต้องเข้ามาทำการติดต่อสื่อสารกัน ได้แก่ ความคุ้นเคยที่มีต่อกัน ความยาวนานของความสัมพันธ์ที่มีต่อกัน ความยอมรับนับถือที่มีต่อกัน และความเชื่อใจที่มีต่อกัน

ประเด็นที่สื่อสารกัน หมายถึง เนื้อหาหรือเรื่องราวที่สมาชิกของกลุ่มชาติพันธุ์ซึ่งมีความแตกต่างกันใช้เป็นหัวข้อในการติดต่อสื่อสารกัน ได้แก่ ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับผู้สื่อสารในแง่ลบกับประเด็นที่ไม่เกี่ยวข้องกับผู้สื่อสารในแง่ลบ

ผลตอบแทนที่ต้องการจากการสื่อสาร หมายถึง สิ่งที่ผู้สื่อสาร ซึ่งได้แก่ ชาวไทยเชื้อสายมลายูหรือชาวมลายูเชื้อสายไทยต้องการได้รับจากการติดต่อสื่อสารกับสมาชิกของกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ได้แก่ ผลตอบแทนในเชิงวัตถุ และผลตอบแทนในเชิงจิตใจ

ข้อจำกัดของการศึกษา

1. การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาชาวไทยเชื้อสายมลายูและชาวมลายูเชื้อสายไทย โดยมุ่งความสนใจไปที่พฤติกรรมการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม ดังนั้น ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาครั้งนี้มีสองประเด็นหลักด้วยกัน คือ การสื่อสารและวัฒนธรรม แม้ว่าการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะต้องมีการศึกษาประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์ สภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรม สังคม และจิตวิทยา แต่เป็นการศึกษาเพื่อใช้เป็นส่วนประกอบหนึ่งในการวิเคราะห์พฤติกรรมการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมเป็นหลัก หรือเป็นเพียงส่วนเสริมให้การศึกษาค้นคว้าสมบูรณ์ยิ่งขึ้นเท่านั้น

2. การศึกษาค้นคว้านี้ผู้ศึกษาเลือกศึกษากลุ่มชนสองกลุ่มในสองประเทศเพื่อนำมาเปรียบเทียบกันทำให้ต้องใช้เวลาและความมุ่งมั่นในการศึกษามากกว่าการศึกษากลุ่มชนใดกลุ่มชนหนึ่งในสถานที่ใดสถานที่หนึ่งโดยเฉพาะ แม้ว่าผู้ศึกษาจะพยายามศึกษาอย่างละเอียดรอบด้านแต่ก็คงต้องยอมรับว่าการมีจุดสนใจสองจุดอาจทำให้การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คงไม่ละเอียดถี่ถ้วนเท่ากับการศึกษาที่มีจุดสนใจเพียงจุดเดียว อย่างไรก็ตามผู้ศึกษาได้พยายามทำการศึกษาอย่างละเอียดรอบคอบที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

3. สถานการณ์ปัจจุบันในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ทำให้ผู้ศึกษาไม่สามารถอยู่ในพื้นที่ได้สะดวกราบรื่นนัก เนื่องจากปัจจุบันแทบทุกคนที่อยู่ในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ต่างต้องระมัดระวังตัวและไม่มีใครรู้ว่าตนเองจะต้องตกเป็นเป้าหมายของรายของกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบหรือไม่ ดังนั้นจึงเป็นการยากและอันตรายเกินไปสำหรับผู้ศึกษาที่จะอยู่ในพื้นที่นาน ๆ และค่อย ๆ สร้างความ

สนิทสนมกับคนในพื้นที่ ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงต้องสร้างความสนิทสนมกับผู้คนในพื้นที่ให้เร็วที่สุดโดยผ่านเพื่อนของผู้ศึกษาที่มีความสนิทสนมกับคนในพื้นที่อยู่ก่อนแล้ว การเดินทางแต่ละครั้งหรือสัมภาษณ์แต่ละหนทั้งผู้ศึกษาและผู้ให้ข้อมูลจะต้องมีความไว้น้ำใจกันพอสมควร อย่างไรก็ตามผู้ศึกษาค้นพบว่าการอยู่ในพื้นที่นาน ๆ มิได้หมายความว่า จะได้รับความไว้วางใจจากคนในพื้นที่ดังเช่นนักวิจัยชาวตะวันตกผู้หนึ่งที่ใช้เวลาอยู่ในพื้นที่แรมปีเพื่อเก็บข้อมูลด้านประวัติศาสตร์ในพื้นที่แต่ก็ได้อิทธิพลไม่มากนัก ในทางตรงกันข้ามนักวิชาการจากมาเลเซียเข้ามาในพื้นที่เพียงไม่กี่วันแต่ความสนิทสนมที่มีต่อชาวไทยเชื้อสายมลายูในพื้นที่ทำให้คนในพื้นที่ไว้วางใจและให้ข้อมูลที่นักวิจัยชาวตะวันตกไม่เคยได้รับเลย ดังนั้น แม้ว่าข้อจำกัดของการเข้าไปศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทยจะเป็นอุปสรรคอยู่บ้าง แต่หากเข้าใจปัจจัยสำคัญที่ทำให้คนในพื้นที่มี ‘ความไว้น้ำใจ’ อย่างแท้จริงจะทำให้การศึกษาเป็นไปอย่างราบรื่นพอสมควร

4. การศึกษาครั้งนี้แม้ว่าผู้ศึกษาจะทำการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลให้มีความหลากหลายมากที่สุดโดยเฉพาะการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลในช่วงแรก ๆ ของการลงพื้นที่ศึกษาแต่ก็ต้องยอมรับว่าผู้ศึกษาไม่สามารถเข้าถึงผู้ให้ข้อมูลที่ระบุตนเองว่าเป็นคนหนึ่งใน ‘แนวร่วม’ ขบวนการก่อความไม่สงบในพื้นที่ได้เนื่องจากเป็นกลุ่มคนที่ยากที่จะเข้าถึงและอันตรายต่อผู้ศึกษาเกินไป ดังนั้น ข้อมูลที่ได้ในการอธิบายพฤติกรรมการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมที่อธิบายในการศึกษานี้จึงเป็นข้อมูลที่ไม่ได้รวมพฤติกรรมการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมของชนกลุ่มนี้เข้าไปด้วย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์ สภาพแวดล้อมทางสังคม วัฒนธรรม และจิตวิทยาของชาวไทยเชื้อสายมลายูในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ของประเทศไทยและชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยในรัฐกลันตันประเทศมาเลเซีย
2. เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมการสื่อสารและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมของชาวไทยเชื้อสายมลายูที่มีต่อชาวไทยเชื้อสายไทยในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ของไทย
3. เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมการสื่อสารและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมของชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยที่มีต่อชาวมาเลเซียเชื้อสายมลายูในรัฐกลันตันประเทศมาเลเซีย

4. เพื่อสามารถเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างระหว่างพฤติกรรมการสื่อสารและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมของชาวไทยเชื้อสายมลายูกับชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยได้

5. เพื่อทำให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมของกลุ่มชนทั้งสองกลุ่มซึ่งเป็นแนวทางในการสร้างความเข้าใจอันดีที่มีต่อกันระหว่างกลุ่มชนที่มีความแตกต่างกันทางชาติพันธุ์ซึ่งอาศัยอยู่ในพื้นที่เดียวกัน อันจะนำไปสู่การอยู่ร่วมกันอย่างสงบและสันติ